

hujusmodi, quænam sint, *ib.* Vide supra *Libri rationum a quibus et Liber rationum defuncti.*

MERCATUS in feriis sacris est prohibitus, II, 313. Nominè prohibiti mercatus, quid intelligatur, *ib.* Alicubi diebus festis de consuetudine celebrantur nundinæ, 314. Consuetudines tamen hujusmodi sunt moderandæ, *ib.*

MERETRICI data ob usum corporis repeti non possunt, VII, 147. Promissa vero eidem servanda non sunt, 156.

MERITORUM excellentia est causa dispensandi super impedimentis, V, 559.

MERX proprie quid, IV, 132. Merces ultroneæ, vilescunt, 161. Earum copia, paucitas, raritas quando augent, vel minuunt pretium, IV, 157, 160.

METROPOLITANUS an differat ab archiepiscopo, I, 439. Archiepiscopus alio nomine appellatur *Metropolitanus*; et cur, II, 6. Potest dari archiepiscopus, qui non sit proprie metropolitanus, *ib.* Episcopi metropolitano subjecti dicuntur *suffraganei* ipsius; et cur, *ib.* Vide supra *Archiepiscopus.*

METUS quid, II, 112. Dividitur in gravem et levem, *ib.* Metus gravis seu cadens in virum constantem, quis, *ib.* Ad hunc quæ requirantur conditiones, 113. Gravia mala, sufficientia ad inducendum metum gravem, qualia, *ib.* Et unde horum gravitas desumenda, *ib.* Metus justus, quis, *ib.* Non causat involuntarium simpliciter, sed tantum secundum quid, *ib.* Factum ex metu magis censetur voluntarium, quam involuntarium, 114. An et qualis metus invalidet contractum, *ib.* Metus levis non vitiat contractum, *ib.* Imo nec metus gravis ab intrinseco proveniens, *ib.* Neque proveniens ab extrinseco, juste tamen incussus, *ib.* Vel si non fuit incussus ad extorquendum consensum, sed ob alium finem, *ib.* In dubio præsumitur metus ad extorquendum consensum incussus, 115. Contractus, aliique actus ex metu gravi procedentes, regulariter sunt validi, *ib.* Quamvis tali metu probato sint rescindendi per sententiam judicis, *ib.* Idque exemplificatur, *ib.* Metus gravis, ac injuste incussus, reddit matrimonium, ipso jure invalidum, 117. Idemque juxta probabiliorè sententiam dicendum de sponsalibus, *ib.* Quo jure metus gravis irritet matrimonium variant doctores, 118. Probatur sententia asserens, metum gravem jure naturæ dirimere matrimonium, *ib.* Solvuntur rationes oppositæ sententiæ, 119. Metus sufficiens ad rescindendos cæteros contractus, sufficit etiam ad irritandum ipso jure matrimonium, *ib.* Plures alii actus, sive contractus, sunt ipso jure irriti ob metum gravem, atque injuste incussus, *ib.* Usque, *ib.* Uti professio religiosa, *ib.* Votum per metum emissum, 120. Secus in juramento, *ib.* Et quæ disparitas, *ib.* Promissio, et traditio rerum ecclesiasticarum, metu gravi extorta, *ib.* Contractus dotis promissæ, vel solutæ, *ib.* Jurisdictio per metum gravem extorta, *ib.* Absolutio

a censuris, harumque revocatio, metu extorta, 121. Auctoritas tutoris metu extorta, *ib.* An valeat testamentum metu factum, *ib.* Vel sententia per metum lata, *ib.* Ac constitutio procuratoris, si fiat ex gravi metu, 122. Omnes actus illi metu extorti ipso jure non valent, qui sine peccato servari non possunt, *ib.* Metus qualiter probetur, *ib.* Metus regulariter non præsumitur, sed ab allegante est probandus, *ib.* Estque difficilis probationis, *ib.* Nec nisi conjecturis, et indiciis, probari potest, *ib.* Quisnam hic et nunc sit metus justus, judicis arbitrio relinquitur, *ib.* Metus illatus quibus conjecturis in specie probetur, 123. Metus præsumitur, quando quis contraxit in carcere, seu vinculis constitutus, *ib.* Vel si aliqua domo, etiam privata, detinebatur clausus, *ib.* Aut quando probantur minæ potentis, etc., *ib.* Aut quando quis antea jure suo fuit spoliatus, et deinde ipsi renuntiat, *ib.* Aut si probetur, præcessisse in alios tractatum de cogendo aliquid per metum, *ib.* Vel quando contrahens tempore contractus lacrymabatur, seu præter morem dignoscebatur palor in vultu ejus, etc., 124. Metus probatur etiam ex depositione testium; et qualiter, *ib.* Metus quandoque potest probari juramento, *ib.*

Metus reverentialis, quid, *ib.* Se solo non sufficit ad irritandos contractus, 125. Secus si metui reverentiali accedant sævitia, vel graves minæ, 126. Vel importunæ, seu instantissimæ preces eidem jungantur, *ib.* Metus semel illatus tamdiu præsumitur durare, quamdiu durat ratio illius, *ib.* Præsumitur autem cessasse, seu purgari ex contrariis indiciis, ex quibus præsumebatur illatus, 127. Sic purgatur metus mulieris invite contrahentis, per longam spontaneam cohabitationem cum marito suo, *ib.* Item metus tempore promissionis interveniens, per spontaneam solutionem rei promissæ, *ib.* Metus non præsumitur intervenisse, quando adhibeatur præsentia consanguineorum, seu amicorum, *ib.* Limitatur hoc ipsum, *ib.* Metus reverentialis quando censeatur sufficiens ad invalidandam professionem, V, 40. Metus levis non habetur pro metu, 380. Metus injuste incussus irritat sponsalia, 308. Metus quando irritet matrimonium, 379. Metu gravitum matrimonium est ipso jure nullum, *ib.* Si incutitur a causa libera, *ib.* Injuste, 380. Metus levis non annullat matrimonium, *ib.* Quando censeatur levis vel gravis, *ib.* Quid de metu reverentiali, *ib.* Matrimonium ex metu invalidum, validatur per subsequentem copulam sponte habitam, *ib.* Et per spontaneam cohabitationem, 381. Ad quam tamen tria requiruntur, et quæ, *ib.* Metus gravis, et quando excuset a censura præsertim excommunicationis, VI, 572. Metus gravis, non ab extrinseco, sed intrinseco, vel injuste incussus, etc., non excusat, VII, 10, 11. Metum passis quodnam juris remedium competat, II, 115. Actio *Quod metus causa*, quibus, et qualiter detur, *ib.* Exceptio *Quod metus causa* competit metum

passis; et quando, 116. Metum passis competit etiam actio utilis, *ib.* Quomodo res possit dici esse in bonis ejus, qui eam ex metu alteri tradidit, *ib.* Si quis suæ culpa incidit in metum, non competit ipsi remedium juris, *Quod metus causa*, 117. Hoc ipsum non competit ei, qui ex metu non est damnificatus, *ib.*

MILITARIS ORDO quid, V, 7.

MILITES an, et quando sint irregulares, VI, 361.

MIMI et arenam qui, IV, 489.

MINÆ parentum vel consanguineorum quando, et ex parte cujus solvant sponsalia, VI, 370. Minæ conjugis an, et quando præbeant causam divortii, V, 509. Minæ belli ducum, quod, nisi fortalium tradatur, nulli nec infanti parcere velint, injustæ sunt, VI, 353.

MINIMA. De minimis non curat prætor, declaratur, II, 128.

MINIMORUM ordinis origo, V, 14.

MINOR seu minorennis, an habeat legitimam personam standi in judicio, II, 191. Minori petenti dandus est curator ad litem, 192. Et quid, si hunc nollit petere, *ib.* Cum auctoritate curatoris potest minor stare in judicio, *ib.* An in causis criminalibus sine curatore possit stare in judicio, *ib.* Quid, si impetravit veniam ætatis, *ib.* Vel si agat judicio possessorio, *ib.* Aut sententia pro ipso lata fuit, 193. Minor potest in causis beneficialibus, et spiritualibus agere, ac respondere in judicio absque curatore, *ib.* Minorenes ex propria confessione graviter læsi, et quandoque majorenes restituuntur in integrum, 480. Minori an, et qualiter competat restitutio in integrum adversus omissam probationem, 543. Vide infra *Restitutio in integrum.* Minorenes an possint esse testes in judicio, 560. Vide infra *Pubes.* Minor dicitur tam qui quatuordecim quam qui viginti quinque annis minor est, VII, 133. A minoribus facta sine tutore valida sunt, si in eorum commoda cedunt, 139. Minor pars capituli an, et quando quid possit, IV, 77. Minorennis clericus, in renuntiatione beneficii ecclesiastici graviter læsus, an sit restituendus in integrum, II, 139. Minor in beneficialibus habetur loco majoris et quomodo, *ib.* Clericus ille minorennis, an indigeat nova collatione beneficii, ad quod restituitur, 140. Minor adversus professionem religiosam nunquam restituatur, *ib.* Bene tamen, ut si allegaverit nullitatem ejus, post quinquennium audiri possit, 141. Minori non competit restitutio in integrum contra substantiam matrimonii, *ib.* Bene tamen quoad ejus accidentia, puta si lædatur circa dotem immoderatam promissam, *ib.* Vel si ex sententia matrimoniali se graviter læsum probaverit, *ib.* Minor restituatur contra propriam confessionem incaute factam, *ib.* Ut si incaute confessus sit, se cum aliqua contraxisse sponsalia, 142. Imo etiam restituatur minor adversus confessionem delicti, *ib.* Solvitur notabilis instantia, *ib.* Hoc ultimum limitatur, *ib.*

Adversus delictum dolo commissum minor non restituatur, *ib.* Bene tamen, si deliquit solummodo per culpam, *ib.* Imo et in priori casu restituatur, ut habeatur pro confessio, 143. Insuper minor non restituatur contra omissam, vel remissam executionem penam, *ib.* Restitutio in integrum concessa minor, ac etiam prosit majori communem causam cum eo habenti, 148. Saltem quando hæc est individua, *ib.*

Minores, seu minorenes habentes curatorem sine hujus auctoritate non possunt pacisci circa alienationem honorum suorum, II, 53. Bene tamen circa concernentia propriam personam, *ib.* Sicque concordantur jura juribus, 54. Minor graviter læsus in transactione, potest petere restitutionem in integrum, 76. Minorennibus competit beneficium restitutionis in integrum, 130. Etiam si contractus sit factus cum consensu patris, tutoris, etc., *ib.* Qualiter minor ætas sit computanda, *ib.* Dantur tamen plures casus, in quibus minor non restituatur in integrum, 131. Ut si impetravit veniam ætatis, *ib.* Vel si major effectus ratum habuit, quod antea gesserat, *ib.* Aut aliud juramento sponte præstito confirmavit, *ib.* Vel fallaciter se majorem asseruit, *ib.* Minor læsus potest contra alium minorem petere restitutionem in integrum, 133. Solvitur notabilis instantia, *ib.* Differentia multiplex inter restitutionem in integrum concessum, a prima die vigesimi sexti anni inchoati, 136.

Minores et pupilli habent tacitam hypothecam in bonis tutorum ac curatorum, IV, 308. Minores fratres. Vide *Franciscus.* Vide *Fratres minores.* Minores ordinaria pœna criminali affici possunt; regulariter tamen mitius puniuntur, VI, 466. Ob peccata omissionis nullam incurrunt penam, *ib.* Minor contractus. Vide *Contractus.*

MINORISTÆ clerici quoad obligationem portandi habitum et tonsuram, privilegium fori et canonis. Vide *Clericorum obligatio portandi habitum et tonsuram.*

MIRACULUM quid, V, 193. Potest fieri a solo Deo, *ib.* Sancti moraliter tantum faciunt miracula, 194. Requisita ad miraculum, *ib.* Miracula quare faciat DEUS, *ib.* Et per quos, *ib.* Instructio practica circa hoc, *ib.* An, et quomodo unum miraculum sit majus altero, 195. Miraculum non necessario fiat in instanti, *ib.* Episcopus examinare, et approbare potest miracula: et quomodo, 196. Miracula cum fama sanctitatis defunctorum typis mandare, quomodo prohibetur, 191.

MISERABLES personæ possunt appellare ad superiorem omissio medio, III, 314. Miserales personæ rebus suis spoliatæ, possunt spoliatores suos convenire coram giudice ecclesiastico, 316. Sed in tribus casibus duntaxat; et quibus, II, 228. Miserales in personarum causis servatur jus canonicum in utroque foro, I, 52. Miserales personæ quæ, II, 81. Pro miserales personis possunt etiam clerici in sacris advocatum agere, 80.

MISERICORDIA quando præponenda rigori, VII, 6.

MISSA sollemnis an sit de forma validitatis electionis, I, 323. In missa quale symbolum cantetur, 70. Et cur cantetur, 71. Missas privatis in domibus celebrare, possunt episcopi prohibere, II, 21. Ex justa tamen causa id concedere, *ib.* Et tacentibus episcopis regulares celebrare cum altari portatili, 22. Missa olim non nisi saltem coram duobus præsentibus poterat celebrari, VII, 96. Missæ sacrificium ubi fieri et audiri debeat, V, 169. Non nisi in locis sacris fieri potest, *ib.* Regulariter loquendo non potest episcopus concedere, quod missa celebretur in loco non sacro, *ib.* Regulares vi privilegii non amplius possunt celebrare super altari portatili in locis non sacris, aut non benedictis, 170. Allegatur novissimum decretum Clementis XI, *ib.* Per quod revocata sunt privilegia episcoporum et regularium, 172. Episcopus cohibere debet regulares missam in loco non sacro celebrantes, *ib.* Urgente necessitate potest quis in loco non sacro celebrare, 173. Quæ sint tales necessitates, *ib.* Infirmitas alicujus an talis sit, 174. An possit episcopus dispensando concedere, ut in domo infirmi legatur missa, *ib.* Ex dispensatione pontificis potest celebrari in loco non sacro, et quomodo, *ib.* Formulæ dispensationis solitæ, et observanda circa eam, *ib.* Missam audiens in loco non sacro satisfacit præcepto, 175. Regulares possunt habere oratoria privata, ibique et in cellis, ac cameris suis legere missam, *ib.* In regularium oratoriis, non item in cellis eorum possunt etiam alii legere et audire missam, 176.

Missæ sacrificii applicationem pro parochianis quoties, et quomodo debeant facere parochi, 176. Parochi quanto non teneantur missam applicare pro ovibus, 178. Plurimi peccant missam pro ovibus non applicantes, *ib.* Missæ circa celebrationem et acceptationem bene observari debet decretum Urbani VIII. Quod habetur, 179. Et Clementis XI citatum, 170. Missæ applicatio pro parochianis quoties fieri debeat a parochis, VI, 176. Decretum circa hoc pontificium, *ib.* Olim impugnatum, nunc denuo confirmatum, *ib.* Aliud decretum priori simile in authentica forma, *ib.* Novissima constitutio Innocentii XII, de Celebratione missarum, 177. Missæ stipendium a quibus, quomodo, quando, et quantum, etiam absque labe simoniæ, exigi et accipi possit, 174. Missam celebrans non sacerdos. Vide *Ordinem exercens.*

Missæ quod sint juxta decreta pontificia, et intentionem petentium debite lectæ, et applicatæ, quales et quomodo fieri debeant earum libri, præsertim apud regulares, 190. Missarum numerus in fundatione appositus an, et quando reduci possit, III, 484.

MISSIO IN POSSESSIONEM bonorum ex primo decreto, quid, II, 441. Ex ea non acquiritur dominium, vel possessio, sed duntaxat detentio bonorum custodiæ causa, *ib.* Missio in posses-

sionem ex secundo decreto, quid, *ib.* Missio ex primo, aut secundo decreto, non est sententia diffinitiva, sed interlocutoria, *ib.* Sicque potest per judicem revocari, *ib.* Neque in ea requiruntur solemnitates sententiæ diffinitivæ, 442. Missionis ex primo decreto requisita, quæ, *ib.* An ad eam requiratur nova citatio, *ib.* Et quædam causæ cognitio, *ib.* Missio in possessionem ex primo decreto, quando locum habeat in actionibus realibus, *ib.* In actionibus realibus, quando lis jam est contestata, non habet locum missio ex primo decreto; et qualiter tunc procedendum, 443. In actionibus realibus, quando lis nondum est contestata, et reus contumaciter abest, locum habet missio ex primo decreto, *ib.* Et tunc actor ex primo decreto missus in bona petita, post annum efficitur verus possessor, 444. Potest tamen etiam deveniri ad secundum decretum, *ib.* Annus ille quando tunc incipiat currere, *ib.* In actionibus personalibus, an et qualiter locum habeat missio ex primo vel secundo decreto, 445. Missio ex primo decreto, an, et quando locum habeat in causis beneficialibus, 446. Et quid in causis matrimonialibus, *ib.* Missio in possessionem bonorum contumacis ex secundo decreto, an requiratur tam in actionibus realibus, quam personalibus, 447. In actionibus personalibus missus ex primo decreto in bona rei contumacis, non acquirit veram istorum possessionem, 449. Et quid in actionibus realibus, *ib.* Missus ex primo decreto, post annum lucratur fructus etiam prioris anni, 450. In quo consistat tædium, quo afficitur reus ob missionem ex primo decreto, *ib.* Effectus missionis ex secundo decreto principalis est, quod quis constituatur verus, et incommutabilis possessor, *ib.* Quibus verbis interponi soleat, *ib.* Missus ex secundo decreto in bona contumacis, lucratur fructus ejus, *ib.* Et onus probandi proprietatem eorum incumbit reo postmodum revertenti, 451. In actionibus realibus hoc ipsum accidit post lapsum unius anni, *ib.* Vide supra *Decretum.*

MIXTIONE quomodo non sacra fiant sacra, V, 158.

MOBILIA quæ, IV, 102. Præsertim pretiosa ecclesiarum, *ib.*

MOENIANA, quid, III, 241.

MOHATRÆ contractus quid, et an licitus, IV, 184.

MONACHUS, ubicumque degat de licentia abbatibus, fingetur degere intra claustrum, II, 18. Vide infra *Regulares et Religiosi.* Monachus. Vide infra *Regularis.* Monachus quid, et quæ ejus occupatio, V, 6. Monachorum nomine non veniunt clerici sæculares, III, 368. Bene tamen e contra, 367.

MONASTERIORUM nomine non veniunt ecclesiæ sæculares, 368. Ob eorum erectionem vel ampliationem, cogi quis potest ad vendendum rem suam, IV, 137.

Monasteria omnia regulariter sunt exempta a

lege diœcesana, II, 14. Non vero capellæ, seu parochiæ sæculares ipsis incorporatæ, *ib.* Monasteria tamen a lege jurisdictionis non sunt exempta, nisi speciali privilegio sint munita, *ib.* Monasteria an teneantur an quartam decimationum, 15. Et ad quartam funeralium, 16. Et ad tertiam oblationum, *ib.* Vel ad charitativum subsidium episcopo præstandum, *ib.* Et ad procuraciones tempore visitationis, *ib.* Monasteria omnia, spectato jure communi, fuerunt subjecta episcopis, in quorum diœcesibus erant, 17. Et quid de facto, *ib.* Monasteria de cætero erigi non possunt sine licentia episcopi, 20. Neque posthac recipi, nisi in ipsis duodecim religiosi competenter sustentari valeant, etc., *ib.* Monasteria an, et quomodo succedant in emphyteusi, IV, 270.

MONETA a quibus, et quomodo falsificari dicitur, VI, 437. Quibus pœnis subsint eam falsificantes, 439. Monetæ mutatio alia est intrinseca, alia extrinseca, 338. In qua specie monetæ fieri debeat solutio in casu mutationis ejusdem, *ib.*

MONIALES an obligentur ex consuetudine ad recitandum breviarium, I, 287. Vel an consuetudine possint a legibus sibi impositis sese eximere, *ib.* In electionibus monialium, an et in quem finem liceat variare publico jam scrutinio, 371. Monialium clausuram tenentur episcopi restituere; aut ubi inviolata est conservare, II, 22. Monialium monasteria Sedi apostolicæ immediate subjecta, qualiter gubernentur ab episcopo, *ib.* Moniales accedere et eorum monasteria frequentare prohibitum est, præsertim clericis, III, 374. Moniales ante professionem debent examinari ab episcopo; et quomodo, V, 45. Moniales ob simoniam commissam in susceptione ad religionem nullas incurrunt juris pœnas, VI, 201.

MONITIO prævia an, et quando fieri debeat ante denuntiationem evangelicam, vel judicalem, VI, 10. Monitio prævia an, qualis et quando fieri debeat ante censuram, præsertim excommunicationis, 570.

MONS PIETATIS unde, et quid, VI, 440. In iis licite datur aliquid ultra sortem non pro luero montis, sed pro sustentatione naturæ, *ib.* Montes pietatis licite sunt declarati a summis pontificibus, et laudati, *ib.* Ecommunicantur qui contra illos prædicant, aut disputant, 441. Montes pietatis, in quibus mutuum omnino gratis datur, ita ut neque aliquid supra sortem pro ministris exigatur, perfectiores sunt, et facile fieri possunt, *ib.* Atque de facto Frisingæ existunt, *ib.*

MORA sua cuilibet est nociva, V, 340. Mora quid sit, alia ex persona, seu regularis: alia ex re, seu irregularis, VII, 63. Mora quomodo purgetur, 65. In mora culpabili non est, qui habeat legitimam excusationem, 137, 138.

MORBUS incurabilis solvit sponsalia, V, 364. Quid de morbo gallico, *ib.*

MORGENGEBÄ quid, et quid juris de ea, VI, 527. De jure non debetur viduæ, *ib.* Ejusdem

administratio ad maritum, proprietas autem ad uxorem pleno jure pertinet, *ib.*

MOROSUS CULPABILITER tenetur ad æstimationem rei casu pereuntis, VII, 64. Ad compensandos fructus, *ib.* Ad interesse, *ib.* Ad pœnam contractui adjectam, *ib.*

MORTIS nomine, qualis inteingatur in sacris canonibus, I, 47. Morte concedentis superveniente, an, et quando expirent rescripta, 259. Vacatio beneficii per mortem, vel per renuntiationem, an differat, I, 392. Morte delegati finitur ejus officium, 563. Fallit hoc, quando delegatio facta est dignitati, *ib.* Mors omnia tollit, *ib.* Mors tantum importat, quantum juramentum, III, 116. Mortis notis conjugis prioris qualis requiratur, et sufficiat ad secundas nuptias, V, 534. Mors omnia solvit, quomodo intelligendum, VII, 110.

MOTUS PROPRIUS, quid, I, 217, 253. Recte communeratur inter rescripta, 216. Motus proprius purgat subreptionem rescripti, 229. Motus proprius principis habet locum, etiamsi præcesserit supplicatio partis, 253. Motus proprius tollit vitium subreptionis in rescriptis, 253. Fallit hoc in nonnullis casibus; et quibus, 254. Motus proprius nihil operatur in præjudicium tertii, 254.

MULCTARI, quid, II, 438. Potest reus contumax mulctari a iudice, etiam altera parte non petente, 438. Hæc mulcta est arbitraria, *ib.* Et quando locum habeat, *ib.*

MULIER metu mortis monasterium ingressa non censetur tacite professa, quamdiu metus causa durat, VII, 108. Mulieres an possint personaliter stare in iudicio, atque ad hoc compelli, I, 191. Et quid de monialibus, *ib.* Mulieres non sunt invitæ personaliter ad iudicium trahendæ, 203. Mulier potest renuntiare S. C. Vellejano, non autem filiusfamilias S. C. Macedoniano; et cur, 246. Mulieri recedenti a viro suo ob impedimentum dirimens matrimonii, quid agendum sit, si per iudicem ecclesiasticum restituatur viro quoad thorum, 403. Mulier an possit esse testis, necne, 561. Potest esse testis in causis civilibus, *ib.* Non item in criminalibus, saltem spectato jure canonico, *ib.* Et quid secundum jus civile, 562. In criminibus capitalibus tres femine contestes reum non convincunt, *ib.* Secus in furto, v. g. quando agitur civiliter, *ib.* Mulier nequit esse testis in testamento, nisi ad pias causas, *ib.* Bene tamen in codicillo, *ib.* Mulieris testimonium non admittitur in causis feudalibus, etc., *ib.* Neque in causis civilibus arduis, *ib.* Bene tamen in causis criminalibus civiliter motis, *ib.* Et quando de crimine agitur per modum denuntiationis, inquisitionis, vel exceptionis, ac nonnullis aliis casibus, *ib.* Mulier, si pro altero fidejubeat, non obligatur efficaciter: secus, si accesserit juramentum, III, 173. Mulieres fidejubere non possunt, et fidejubentes ad nihil tenentur, neque in conscientia, IV, 323. An possint renuntiare privilegio senatus-consulti Vellejani, 324. Mu-

heres an, et quando possint ingredi monasteria virorum, V, 100. Mulieres non possunt accusare, VI, 4.

MULTA fieri prohibentur, quæ si facta fuerint, obtinent roboris firmitatem, IV, 71.

MULTITUDO peccans non est tota occidenda, VI, 333.

MUNUS etiam sponte oblatum nulla ratione accipere potest executor litterarum apostolicarum dispensationis matrimonialis, V, 605. Bene vero notarius, *ib.* Item, *ib.* Vide *Dona*. Munus simoniacum. Vide *Simoniae pretium*. Munera accipere non potest iudex, II, 28. Teneturque ad restitutionem receptorum, *ib.* Differentia inter xenium, et munus, 29. Et cur illud a iudice recipi possit, non vero munus, *ib.* Munera tradita, et accepta quando sint signum consensus in sponsalia, V, 320.

MUTARE CONSILIUM non potest quis in alterius præiudicium, VII, 80.

MUTATIO monetæ alia est intrinseca, alia extrinseca, IV, 338. In qua specie monetæ fieri debeat, si fit mutatio ejusdem, *ib.* Mutatio testamenti. Vide *Revocatio testamenti*. Mutatio ultimarum voluntatum ad pias causas factarum, an, a quo, et quomodo mutari possint in alium pium asum post mortem testatoris, IV, 549. Mutatio

sponsalibus superveniens an, et quando solvat sponsalia, V, 364. Quis, et quomodo judicari debeat de tali mutatione, *ib.* Quid juris in dubio, *ib.* Morbus incurabilis solvit sponsalia, *ib.* Quid de morbo gallico, *ib.* Item solvit notabilis deformitas corporis, *ib.* Necnon sterilitas sponsæ, aut impotentia sponsi, *ib.* Mutatio in bonis fortunæ an, et quando solvat sponsalia, 365. Etiam ob notabilem mutationem animi, et supervenientem infamiam solvuntur sponsalia, 366. Item ob morborum asperitatem, *ib.* Odiæ et discordias inter sponso, *ib.* Vel eorum consanguineos timenda, *ib.* Notabilis inæqualitas solvit quoque sponsalia, 368. Mutationes omnes sunt periculose, I, 203.

MUTILATIO in quo consistat, I, 507. Mutilatus manu nequit ordinari, imo ad abbatiam promotus deponitur, 508. Mutilans seipsum, aut sui mutilationem, sine justa causa procurans, fit irregularis, 510. Secus, si ex justa causa faciat se mutilari, 511. Vide supra *Irregularis*. Mutilatio in ecclesia fieri quando censeatur et privet asylo, V, 239. Mutilatio quid, VI, 331. Inducit irregularitatem, *ib.* Etiam respectu consulentium, mandantium, etc., *ib.* Requiritur tamen, ut membrum penitus sit separatum a corpore, *ib.* Quid juris de mutilatione membri minus principalis, *ib.*

N

NATI ex libero ventre quid juris habeant et importent, V, 451.

NATIVITAS Christi, si in diem Veneris cadit, ejurare debent fratres minores, non item cæteri christiani, V, 196.

NATURA et jura nihil faciunt frustra, VII, 76.

NATURALES liberi, qui, IV, 556.

NAUFRAGANTIUM bona spoliantes qualiter puniantur, VI, 407.

NECESSITAS. Lex magis subvenit illi, qui facit actum ex necessitate, quam ex voluntate, III, 183. Necessitas extrema facit rem alienam communem, VI, 413. In ea licet alienum subripere, nisi dominus sit in pari necessitate, *ib.* Necessitas gravis non reddit licitum accipere alienum, 414. Necessitas facit licitum quod non est licitum in lege, quomodo intelligendum, VII, 8. Necessitas non habet legem, 54. Propter necessitatem concessa non debent trahi in exemplum, 170. Cessante necessitate iterum cessant, *ib.* Necessitas in casu receditur a regulis juris communis, IV, 432. Limitatur hoc, 433. Necessitas qualis requiratur, ut episcopus dispensare valeat super impedimentis matrimonii, V, 553.

NEGARE etiam cum juramento quando liceat, V, 307. Negare factum verum quando quis possit, VII, 143.

NEGATIO quando reddat rem dubiam, et quando non, IV, 399. Negationes sunt triplicis generis quarum aliquæ probari possunt indirecte, non autem omnes, II, 520. Per negationem res fit dubia, 518.

NEGATIVA utrum quandoque probari possit, ac debeat, II, 520. Nulla negativa potest probari directe, *ib.* Negativa facti, quæ, 521. Est duplex, pura et coarctata, *ib.* Harum posterior potest probari indirecte, non prior, *ib.* Negativa quandoque includit affirmativam, et hæc potest probari, *ib.* Negativa juris, quid, *ib.* Hæc potest probari indirecte, *ib.* Negativa qualitatis, quæ, *ib.* Ita potest ac debet probari ab allegante, *ib.* Omnis negativa potest probari indirecte, excepta negativa facti pura, *ib.*

NEGLIGENTIA ut sic, et negligentia prælatorum, quid, I, 424. Negligentia quorumcumque prælatorum est supplenda, *ib.* Ac ordinarie per immediatum superiorem, *ib.*, 430. Fallit hoc in certis casibus, 424, 431. Negligentia prælatorum generaliter contingit duobus modis, 424. Quibus modis deprehendatur, 425. An universaliter potestas episcopi propter ejus negligentiam devolvatur ad archiepiscopum, 425. Quid agendum in casu negligentiae episcopi, 426. Lex de supplenda negligentia prælatorum spectat ad materiam pro-

hibitoriam, *ib.* Enumerantur casus, in quibus per archiepiscopum suppletur negligentia episcopi, *ib.* Negligentia episcopi exempti suppletur solum per Papam, 425. Quomodo suppletur impotentia episcopi, *ib.* Negligentiam iudicis secularis potest supplere ecclesiasticus, non tamen contra, 431. Qua ratione sit supplenda negligentia regum christianorum circa administrationem regni sui, 432.

NEGIGERE, quod communiter possidetur, naturale vitium est, III, 13. Negligens in præsentandis rescriptis, quando quis dicatur, I, 226. Negligens sibi imputare debet quod neglexit, VII, 181.

NEGOTIATIO quid, III, 392. Quomodo, et quare prohibeatur clericis, *ib.* Non potest exerceri sine periculo peccati, *ib.* Clerici negotiantes tenentur ad vectigalia, et gabellas, V, 281.

NEGOTIUM seculare quid, V, 300. Quale, et quomodo prohibetur clericis et monachis, *ib.* Negotio ad se non pertinenti se immiscens. Vide *Immiscens*. Negotiorum gestor, quis, et quomodo differat a procuratore, II, 86.

NEQO potest dare quod non habet, IV, 460.

NEOPHYTUS, quis, I, 357. Prohibetur eligi, atque ordinari in episcopum, *ib.*

NIGRUM quandoque est generalius Rubro, II, 440.

NIHIL potest dare, qui nihil habet, I, 321. Nihil censetur actum, cum aliquid superest addendum, 492, III, 86.

NISI: hæc dictio aliquando capitur non exceptive, sed determinative, II, 469. Est exceptiva, III, 415.

NOBILES qui reputentur in ordine ad obtinendam dispensationem, V, 566. Nobiles qui se asserunt oratores, quid debeant probare, 607. Et quid, si dicant, se esse de nobili genere procreatos, 608. Nobiles fiunt professores docendo viginti annis, VI, 139. Nobiles et illustres non per se, sed per procuratores in iudicio litigant, VII, 152.

NOBILITATEM et dignitatem mariti uxor sequuntur et liberi, V, 462.

Nobilitati statuta in ecclesiis cathedralibus an derogetur per brevia apostolica? et quomodo, *ib.*

NOCERE. Quod nemini nocet, et sibi prodest, nulli prohibetur, VII, 131.

NOMINA quid, IV, 140. Possunt emi et vendi, *ib.* Nomina et verba quomodo intelligenda, VII, 185.

NOMINATIO triplex; et quid sit nominatio solemnitas, I, 317. Hæc in pluribus differt ab electione et postulatione, *ib.* Per nominationem acquiratur nominatio, 318. Primo nominatus censetur cæteris dignior, *ib.*

NON entis nullæ sunt qualitates, III, 284. Paria sunt, non esse et esse nullum, *ib.* Non esse, non apparere, paria sunt, 69. Vide *Nullum*.

NOS cur principes et prælati se scribant, VII, 97.

NOTARIUS, quis, III, 81. Vocatur etiam tabel-

lio scribarius, etc., *ib.* Ex parte notarii plura requiruntur ad validitatem instrumenti publici, 84. Nempe ut legitime sit creatus, ac per se sciat actum, *ib.* Debetque subscribere nomen suum, addendo, qua auctoritate sit notarius, *ib.* An etiam debeat addere signum sui notariatus, *ib.* Narbonæ et in quibusdam aliis locis hoc non fit, *ib.* Notarius debet esse rogatus a partibus, 85. Id attendat ut semper servet eandem formam subscriptionis, etc., *ib.* Notarius, vel alius ad scribendum testamentum alienum vocatus, nequit sibi adscribere hæreditatem, aut legatum, sub poena falsi, etc., *ib.* Notari publici testimonio statur de gestis a seipso, 22. Quid, si testis asserat, se non ita dixisse, sicut notarius scripsit in instrumento, *ib.* Notarius conficiens protocollum debet esse rogatus a partibus, ac se per audire negotium, ut probet, III, 86. Notarii protocollum, cui aliqua ex requisitis desunt, facit semiplenam probationem, 87. An unus notarius possit in publicam formam redigere instrumentum juxta notas, in protocollo alterius repertas, 88. Notarius dum vivit, non potest alteri notario committere completionem publici instrumenti, sed ipsemet debet illud complere, *ib.* Nihil addendo, aut diminuendo, quam in protocollo continetur; et quomodo istud sit intelligendum, *ib.* Si duo, vel tres notarii de eodem instrumento fuerint rogati, an tunc unus eorum possit inde instrumentum levare, *ib.* Mortuo priore notario, qui protocollum fecit, potest alius istud in publicam formam redigere, concurrentibus tamen certis conditionibus, *ib.* Nimirum si prior mortuus est naturaliter, aut civiliter, *ib.* Fiatque illud ad petitionem illorum, quorum interest, etc., *ib.* Et accedat auctoritas iudicis ordinarii, vel delegati, *ib.* Et prioris protocollum redigat in formam publicam, *ib.* Atque istud præstet fideliter, *ib.* Et iudex de præmissis summarie cognoscat, *ib.* Notarius protocollum penes se habere debet, *ib.* Schedules a notario scriptæ, an faciant plenam fidem, *ib.* Quid de schedulis notarii adeo abbreviatis, ut voluntatem partium perfecte non expriment, 90, 87.

Notarius conficiens instrumentum publicum, debet legitime esse creatus, 323, 84. Potestatem creandi publicos notarios, qui habeant, *ib.* Instrumentum a notario publico confectum, an valeat extra territorium ejus, a quo constitutus est, *ib.* Notarius a Papa, vel imperatore creatus quæ instrumenta, spectato jure communi, conficere possit, 123. De consuetudine, si notarius imperialis conficiat instrumentum in terris Ecclesiæ probat; et e contra, 124. Clericis in sacris es prohibetur, officium notariatus exercere in causis profanis: non tamen redditur instrumentum in validum, si secus attentetur, *ib.* Instrumenta confecta per notarium putativum, an valeant, *ib.* Bonum est argumentum a teste ad notarium publicum, et e contra, *ib.* Si notarius ille putativus habet titulum coloratum sui officii, valent ins-